

Bibliográfiai kutató csoport. /The bibliographic research team./ - FIZETTE, Marjorie - JONES, Bruce - GIBSON, Robert - Special Libraries, 1958. jul.-aug. p. 253-255. T.:OMK.

Az ohioi Battelle Memorial Institut-ban működő bibliográfiai csoport szerves része az intézetnek; irodalomkutatásaival hasznosan segíti a kutatók munkáját.

A csoport egy tájékoztatási szakemberből /bibliográfus/ és egy szakértő mérnökből áll.

Bibliográfiai igény beérkezte esetén legelőször is közvetlenül az igénylőhöz fordulnak, hogy a legpontosabban megismerhessék kívánságát.

A műszaki szakember a következőkben segíti a bibliográfia összeállítását:

1/ Körülírja a kutatás határvonalait. Ismerteti az illetékes szakterület műszaki fogalmait és meghatározásait, - különösen azokat, amelyeknek értelme különbözik a szótárak általános fogalmaitól.

2/ Meghatározza azt az időtartamot, amelyre az irodalomkutatásnak ki kell terjednie. /A fém titán irodalma pl. nem nyulik vissza csak 1945-ig./

3/ Segít a források összeállításában is. Ismeri a szakterület kimagasló, élő szakembereit, valamint a hasonló kiadványokkal foglalkozó vállalatokat, kutatói intézményeket. Megkönnyíti a legalapvetőbb irodalmi források megtalálását is.

4/ Megmagyarázza a határterületek jelentőségét, akár a kutatás kiterjesztése, akár elhatárolása szempontjából.

Egy elkészült bibliográfia története jól illusztrálja a szakértő szerepét ennél a munkánál. A bibliográfiai kutató csoporthoz fordultak és az üregképződéses erózióra vonatkozó irodalmi összeállítást kértek az 1940 és 1956 közötti időszakra. A megkeresés egy külső vállalatától érkezett. A Battelle Intézet megfelelő szakértője rövid néhány perc alatt az alábbi felvilágosításokat adta meg a megbízott bibliográfusnak:

- a/ az üregképződés fizikai jelenség;
- b/ ezzel a problémával elsősorban torpedóknál, hidraulikus szivattyuknál és gőzhajóknál találkozunk a gyorsan forgó propellerek egyenetlen járása következtében;

c/ megnevezett két egyetemet és két más vállalatot, ahol ezzel a kérdéssel foglalkoznak;

d/ ajánlott néhány referáló lapot és egy korrózióról összeállított bibliográfiát.

002:001.89:65.011.4.002.235

A dokumentáció mint eszköz a műszaki-tudományos dolgozók termelékenységének emelésére. /Die Dokumentation, ein Mittel zur Erhöhung der Produktivität des technisch-wissenschaftlichen Mitarbeiterstabes./ - LANGGUTH, H. - Die Technik, 1958. aug. p. 563-565. T.:OMK.

Évente világviszonylatban kb 2 millió műszaki cikk, 500 000 műszaki könyv és 200 000 szabadalmi leírás jelenik meg. A helyesen felépített dokumentáció feladata ennek a nagymennyiségű tudományos munkának a rendszerezése.

002:338.91

A dokumentáció ... termelési tényező. /Dokumentation... ein Produktionsfaktor./ Zeitschrift für die ges. Textilindustrie, 1959. jan. p. 47-48. T.:OMK.

A VDI Dokumentációs Bizottságának az "üzemi információ" és a "textilipari dokumentáció" kérdéseivel foglalkozó októberi krefeldi értekezletén sok szó esett az alkalmazástechnika kérdéseiről. R. Hart "mily módon keltem fel az érdeklődést az irodalmi adatok iránt" című előadásában hangsúlyozta, hogy hiába a legfinomabb code- vagy kulcsrendszer, ha az érdekeltek körében nincs kellően tudatosítva, hogy a dokumentáció nemcsak egyes üzemszempontok, hanem az üzem minden dolgozója részére hasznos és fontos szolgáltatás.

Mielőtt tehát a mechanikai szelektálás komplikált kérdéseivel foglalkoznánk, előbb közlemények, előadások, stb. formájában behatóan ismertetnünk kell a dokumentációs szolgáltatásokat, azok hasznosítását és alkalmazását, mert csak így válik az valóban "termelési tényezővé".

002.6:001.814.2:001.89

A tudományos irodalom felhasználhatósága. /Availability of scientific information./ - /Szerk. cikk./ - Nature, 1959. jan. 17. p. 135-137. T.:OMK.

1958 januárjában néhány kiváló tudós fontos megállapításokat terjesztett egy képviselőházi szakbizottság elé az amerikai tudományos kiadványok, a tudományos információ referálása és visszakeresése ügyében. Mindnyájan megegyeztek

abban, hogy a tudományos kutatómunkát még szélesebb alapokra kell helyezni, s az eddigieknél jóval hathatósabb anyagi támogatásban részesíteni. Eredményes kutatómunka azonban nem folytatható a külföldön végzett hasonló munka ismerete nélkül. Ezt elsősorban a tudósok személyes kapcsolata - szabad közelekedése - segítené elő, de sokat javíthat a dokumentációs szolgálat /referátumok közzétételének/ kiszélesítése is, különösen a külföldi referátumok fordításának és közreadásának fokozása.

Az óriási és évről-évre szinte ijesztő méretekben növekvő tudományos információs anyag dokumentációs feldolgozása általában és visszakeresésének lehetősége különösen, magában véve olyan súlyos, immár nemzetközi méreteket öltő probléma, hogy külön kutatómunkát igényel. Az említett Bizottság nem tartja célszerűnek országos dokumentációs központ felállítását, inkább a már meglévő információs szervezetek munkájának szorosabb koordinálásában látja a megoldást. Ennek a koordinált szervezetnek, amelyben a magánvállalkozás együttműködne az állammal, két fő feladata: hatékonyan összehangolni a közintézmények és a magánvállalkozás tevékenységét, továbbá: ösztönözni és támogatni a hosszulejárata kutatási és fejlesztési programot különösen olyan irányban, hogy az egész problémát a korszerű tudományos ismeretekre támaszkodva közelítsék meg, mind a mechanikus technika alkalmazásával, mind pedig új módszerek felfedezésével.

Az első feladatkörben a szervezet a szükséghez képest pénzügyileg támogatná az időszak kiadványok kiadását. Támogatást nyújtana továbbá az elsődleges és másodlagos tudományos kutatói kiadványokat felölelő világkatalógus hálódéktalan elkészítéséhez - tárgyszerinti osztályozással és indexszel ellátva - valamint a tudományos és műszaki folyóiratok jegyzékének elkészítéséhez. Ezáltal megteremtené a külföldi tudományos információ egész területét átfogó referáló és indexelő szolgálatok "információs clearing intézetét", - kibővitené az orosz folyóirat-fordítói tevékenységet, s ugyanakkor japán és a szükséghez képest más nyelvekről való fordítási programot kezdeményezne.

Külön figyelmet szentelne a szervezet az állami tudományos beszámolóknak a jelenlegi közzététel rendszerének kibővítésével, hogy az ilyen jelentések egyes példányai kívánatra megszerezhetők legyenek. Hasonlóképpen igyekezne a nemzetközi könyvtárközi csere-megállapodásokat, fotokópia eljárásokat és mindenfajta lehetőségeket kiszélesíteni abban az irányban, hogy a tudósok számára a szokásos módokon elérhetetlen cikkek is hozzáférhetővé váljanak. Ezenfelül

azonban folyamatos kutatói és fejlesztési programot is támogatna a szervezet megfelelő ösztöndíjak és szerződések segítségével, különösen a raktározás, visszakeresés, indexelés, fordítás és referálás problémáinak mechanikus technikával való megoldása érdekében. /Gy.P./

002:65.011.4

Passzív dokumentáció helyett aktív dokumentációt.

/Von der passiven zur aktiven Dokumentation./ Wirkerei und Strickerei Technik, 1958. nov. T.:OMK.

A legutóbbi kasseli dokumentációs értekezleten határozottan kifejezésre jutott, hogy a hiánytalan és szakszerű szakmai dokumentáció ma már egzisztenciális kérdés. Most, ugyanis, amikor a racionalizálás központi kérdés, nem engedhető meg a munkaerők szellemi és fizikai munkaidejének felesleges igénybevétele. Ezért a dokumentációnak aktív tevékenységgé kell változnia. Az összegyűjtött anyagot feltétlenül el kell juttatni az érdekeltekhez, s ehhez a dokumentációs szerveknek üzemi aktivistákra van szükségük.

Ebből az elgondolásból kiindulva a Wirkerei und Strickerei szerkesztősége a jövőben a lap minden cikkét címális jelzettel és a cikk gondolatkörét kifejező bevezetővel fogja ellátni. /TIné/

016:66/47-87/

A külföldi vegyipari könyvek bibliográfiája. - GAL'-PERIN, A. - Bibliotekar', 1958.dec. p.69. T.:OMK.

Az SZKP. KB plénumának májusi határozata nyomán, a vegyipar műszaki színvonalának emelése érdekében, különösen fontos a fejlett iparral rendelkező országok kémiai szakirodalmának széles körben való terjesztése.

A Külföldi Irodalom Összszövetségi Könyvtára 1958.-ban 42 oldal terjedelemben kiadta Moszkvában a Szovjetunió 63 könyvtára műanyagipari tárgyú könyveinek bibliográfiáját. Az összeállítás a következő csoportosításban sorolja fel a könyvek eredeti, majd orosz címét és lelőhelyét:

1. a polimerizálás anyagai,
2. a "magaspolimerizáció" és általában a polimerizáció és polikondenzáció kérdései,
3. műanyagok,
4. ragasztók,
5. kaucsuk és gumi,
6. mesterséges és szintetikus szálak.

Az irodalmi mutató a könyvtárak tájékoztató szolgálatának is komoly segítséget nyújt. /T.E./

A dokumentálás új módszere. /Nová technika v dokumentácii./ Technická Práca, Bratislava, 1958. okt. p. 808-809. T.: Miskolci Műegy. Kvtár.

A lyukkártyák átvilágítása témakeresésnél a koordináta szám helyett mindjárt a mikroszkóppal olvasható szöveget is bemutatja. /Dtné/

025.321

Rövidítések a bibliográfiai kutatásban. /Szokraszczeni-ja - abbreviations- for bibliographic search./ - FISHER, Eva Lou - Special Libraries, 1958. okt. p. 365-370. T.:OMK.

A kutatók és a könyvtárosok munkájához akar a cikk segítséget nyújtani, hogy a szovjet technológiával foglalkozó orosznyelvű cikkekben, idézetekben eligazodjanak.

Az orosz ábécé ismerete meggyorsítja a kutatást - ha tudjuk, hogy a "g" a "b"-t követi, az "n" olyan, mint a latin "H", stb., könnyebben tájékozódunk. Az írott betűk ismerete is hasznos, mert számos szótárban ezekkel jelölik a rövidítéseket. Az ábécé szótárakban, nyelvtankönyvekben megtalálható; a cikk végén a szerző közli a nyomtatott és írott cirillbetűket és angol megfelelőiket.

Részletes szöszedetet /205 rövidítést/ tartalmaz a cikk. a könyvtári, bibliográfiai gyakorlatban leggyakrabban használt kifejezésekből, azok rövidítéseiből ill. angol megfelelőiből. Pl. abm. akmop author etc.

Nem terjed ki a közlés olyan - egyébként igen gyakori - orosz kifejezésekre, amelyek a bibliográfiai gyakorlatban ritkán, vagy egyáltalán nem fordulnak elő.

025.354.008.04/43-11:1-3/

Javaslat regionális központi karton-nyilvántartások és katalógusok létesítésére az NDK néhány vidéki központjában. /Einrichtung von regionalen Zentralkarteien und Zentralkatalogen in einigen Bezirksstädten der DDR./ - KARZMYRSKI, Artur - Dokumentation, 1958. aug. p. 106-109. T.:OMK.

A Német Demokratikus Köztársaságban 112 dokumentációs intézmény működik. Ezek 92 bulletint adnak ki, és kb. 14 millió katalóguskartonon raktározzák a feltárt irodalmi adatokat. Munkájuk eredményének jobb felhasználása érdekében a nyilvántartások bizonyos decentralizációjára van szükség. Az egyes ipari gócpontokban új központok kialakítására volna szükség a már meglévő könyvtárak és az ipari vállalatok segítségével.

A szakkönyvtárak technikai berendezéseinek néhány kérdéséről. /Some problems of technical services in special libraries./ - TAUBER, Maurice F. - Special Libraries, 1958. jul.-aug. p. 241-246. T.: OMK.

A Columbia Egyetem könyvtárszakának professzora áttekintést nyújt a szakkönyvtárosoknak a technikai segédeszközökről kialakult véleményéről. Szerinte a szakkönyvtárosok eddig is nagy eredményeket értek el a megfelelő technikai berendezések /pl. kötés, raktározás, fotó-reprodukálás/ kiválasztása és alkalmazása tekintetében. Kezdeményezésükkel példát mutattak más könyvtárosoknak is. Most ismét megnyílt erre a lehetőség, mert a gépi berendezések alkalmazásának új és új területei nyíltak meg a szakkönyvtárak és dokumentációs intézmények részére.

026:347.771+389.6/47/

Az Összszövetségi Szabadalmi Könyvtárról. - PIJZSNIK, A. - Bibliotekar', 1958.máj. p. 45-49. T.:OMK.

A könyvtár fő gyűjtőkörre szabadalmakra és szabványokra terjed ki. Szovjet viszonylatban a teljességre törekszik. 1957. decemberében rakta le gyűjteményének alapjait 120 000 szabadalommal.

Állandó kapcsolatban állnak az iparilag fejlett államokkal, és a tőlük kapott anyagot az illető nemzet osztályozási rendszere alapján rakják le. Az angol, amerikai, svájci és japán szabadalmakat rövid orosz nyelvű kivonatokkal látják el.

A hatalmas anyagban való eligazodást a következő katalógusok biztosítják: szak, - szerzői,- "szám".- és publikációkatalógusok. Ez utóbbi az egyes nemzetek szabadalmi folyóirataira hívja fel a figyelmet. Ezek a szabadalmi ismeretők, jegyzékek és kurrens bibliográfiák a könyvtár munkatársainak legfontosabb munkaeszközei. /T.E./

028.8:54+66

Propagáljuk a kémiai ismereteket. - JARCEV, V. - Bibliotekar', 1958. dec. p. 40-42. T.:OMK.

Az SZKP. KB plénumának határozata nagy feladatokat ró a vegyiparra, különösen a kőolajfinomítás, a gázgyártás és a műanyag-termelés területén. Ehhez a korszerű műszaki ismereteket folyamatosan elsajátító szakemberekre van szükség.

Ebből a munkából a könyvtáraknak is nagy szerepet kell vállalniuk. A könyvtári módszertani irányító szervek e cél

érdekében tartományonként és kerületenként módszertani szemináriumokat szerveznek a könyvtárosok és aktívák részére. Ezek keretében a résztvevők megismerkednek a kémiai ismeretek propagálásának lehetőségeivel és a tömeges terjesztésre alkalmas alapvető kémiai művekkel.

A könyvtárak különböző bibliográfiai kiadványokkal igyekeznek kielégíteni az olvasók igényeit. Ilyenek pl.: "A hazai és külföldi kémiai irodalom bibliográfiája"; "A kémia az ember szolgálatában", "Kémia az iparban", "Kémia a mezőgazdaságban", "A vegyipar fejlődésének perspektívái a sztravropoli kerületben".

Sok könyvtár kiállítást rendezett kémiai tárgyú könyveiből. Így pl. a sztravropoli 3. sz. könyvtár "A vegyipar fejlődése", "Újdonságok a tudományban és a technikában" címen. De a hagyományos könyvtári propaganda eszközök/plakátok, albumok, témakartotékok stb./ is alkalmasak és felhasználhatók a kémiai irodalom propagálására.

A könyvtári propaganda munka új vonása, hogy az olvasót nem csak megismertetik egy szakkérdés problémáival, hanem rámutatnak a gyakorlati megvalósítás módozataira is.

A párthatározat nyomán tehát a könyvtárosoknak a jó propaganda érdekében műszaki-elméleti és gyakorlati ismereteket kell elsajátítaniuk. /T.E./

54:002:659

A kémiai irodalom propagandája a szakemberek körében.
- ZADERMAN, L. - Bibliotekar', 1959. jan. p. 18-23. T.:OMK.

A vegyipari szakirodalom propagandájának sikere nagyrészt a könyvtárak könyvállományától, bibliográfiai apparátusától és a könyvtárosok munkájától függ. Emellett az egyes műszaki könyvtárak munkáját a környék iparának igényeihez kell igazítani.

A külföldi szakirodalom feltárására különböző tájékoztató bulletinek, fordítás- és cikkgyűjtemények jelennek meg, amelyeket a műszakiak nagy előszeretettel használnak.

A könyvtárak kiállításai is nagy segítséget nyújtanak a szakirodalomban való tájékoztatás terén. A gorkiji műszaki könyvtár kiállítását a műanyagok felhasználásáról az iparban pl. 400-an tekintették meg.

A műszakiak és szakmunkások részére olvasó konferenciákon ismertetik a szakirodalom jelentősebb műveit. /T.E./

Fordító-képzés. /The training of translators./
 - READETT, A.G. - Aslib proceedings, 1958. jun. p. 131-146.
 T.:OMK.

Angliában nincs államilag elismert fordító-képzés. Az Országos Szénhivatal fordító részlege ezzel kapcsolatban a következő megállapításokat tette:

1/ Képzés. Egyetemi szinten kellene képezni a fordítókat is, s ott a fő nyelv mellett egy másik nyelv tanulása is kötelező lenne. A képzés során egyes témakörökben szakemberek is előadásokat tartanának, és ezt filmvetítéssel és üzemi látogatással kellene összekapcsolni.

2/ Gyakorlati megfontolások. Az olyan fordító, akiben meg van a hajlandóság egy szakterület megismerésére jobb mint a szakember-fordító. A fordításokhoz megfelelő időt kell biztosítani.

3/ Segítségadás. Az Unesco és egyéb nemzetközi szervek kötelessége, hogy a fordítókat folyamatosan tájékoztassák a gyakorlati nehézségekről. Az Aslib feladata, hogy felállítsa az Angliában készült fordítások központi címjegyzékét, hogy így megakadályozza a kettős fordításokat.

A mainál még teljesebb és korszerűbb műszaki szótárakra van szükség ugyyszólván minden szakterületen.

655.41.5:001.4+003.083=85=84=82

Cseh, lengyel és orosz könyvkereskedelmi kifejezések és rövidítések. /Czech, Polish and Russian book trade terms and abbreviations./ - MORAN, Leila - Special Libraries, 1958. jul.-aug. p. 246-252. T.:OMK.

Az orosz és egyéb keleteurópai nyelvű műszaki irodalom iránt egyre nő az érdeklődés. A kutatók fokozott érdeklődése és a hozzáférhető kiadványok növekvő száma különleges feladatok elé állítja a könyvtárosokat. Munkájuk során - még ha ismerik is a kérdéses nyelvet - sok olyan különleges kifejezéssel, rövidítéssel találkoznak, amelynek megfejtése sok nehézséget okoz, hiszen a könyvkereskedelemnek és a könyvtári világnak is megvan a maga speciális szókészlete, "zsargona".

A cikk keretében összeállított háromnyelvű szószerkezet ezeken a nehézségeken akarja a könyvtárosokat átsegíteni, egyelőre kezdeti fokon. A gyűjtemény korántsem teljes, még a fenti három nyelven sem, kiindulásul akar szolgálni továbbbi ilyen jellegű összeállításokhoz. A 174 cseh, 157 lengyel és 265 orosz kifejezést és rövidítést tartalmazó gyűjteményen kívül bolgár és magyar nyelvű szószerkezetre is szükség volna, mert az ilyen nyelvű irodalom is egyre nagyobb mértékben kerül az amerikai könyvtárakba.